Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji

BMP.0790.3.13.2026(9)
BMP.0790.2.6.2026

Pani
Sylwia Gregorczyk-Abram
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowna Pani Rzecznik,

odpowiadając na wystąpienia Rzecznika Praw Obywatelskich[1] dotyczące obywateli Ukrainy – beneficjentów ochrony czasowej chcących uzyskać numer PESEL ze statusem UKR, uprzejmie przedstawiam następujące informacje.

Zgodnie z art. 106 ust. 1 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. *o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej*[2] pobyt beneficjenta ochrony czasowej, który przybył legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w okresie wskazanym w decyzji Rady Unii Europejskiej stwierdzającej istnienie masowego napływu wysiedleńców, i w celu korzystania z ochrony czasowej, uznaje się za legalny od dnia wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej do dnia, w którym ta decyzja zachowuje moc obowiązującą, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Deklaracja cudzoziemca w czasie odprawy granicznej, dotycząca celu jego wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jest zatem decydująca dla ustalenia, czy przybycie do Polski nastąpiło „w celu korzystania z ochrony czasowej". Zgodnie z dotychczasowymi ustaleniami i rekomendacjami wypracowanymi z przedstawicielami Komendy Głównej Straży Granicznej, Centralnego Ośrodka Informatyki oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (MSWiA) cel wjazdu cudzoziemca, jakim jest skorzystanie z ochrony czasowej, identyfikowany jest przez komendanta placówki Straży Granicznej w trakcie odprawy granicznej, co wynika z art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. *o cudzoziemcach*[3], który przewiduje, że cudzoziemiec wjeżdżający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest obowiązany uzasadnić cel i warunki planowanego pobytu.

Komendant Główny Straży Granicznej umieszcza w rejestrze beneficjentów ochrony czasowej wyłącznie dane cudzoziemców, którym Straż Graniczna nadała uprawnienia beneficjenta ochrony czasowej, a więc takim cudzoziemcom, którzy na przejściu granicznym zadeklarowali, że wjazd do Polski związany jest z ewakuacją z terytorium Ukrainy w związku z toczącą się tam wojną.

Cudzoziemiec, który zadeklaruje inny cel wjazdu, np. turystyka, zakupy, odwiedziny w ramach pobytu krótkoterminowego, nie jest beneficjentem ochrony czasowej,

[1] Pisma o sygn.: ZPM.540.269.2026 z 10 sierpnia 2026 r. oraz ZPM.540.203.2026.MKP z 22 września 2026 r.

[2] Dz.U. z 2026 r. poz. 862, dalej również jako: ustawa *o ochronie*

[3] Dz.U. z 2025 r. poz. 1079, z późn. zm.

ul. Stefana Batorego 5
02-591 Warszawa, Polska

co wpływa na fakt, że Straż Graniczna nie zamieszcza jego danych w rejestrze beneficjentów ochrony czasowej, natomiast rejestrowane są one w innych rejestrach odprawowych.

Zgodnie z art. 110a ust. 1 ustawy *o ochronie* numer PESEL ze statusem UKR nadaje się beneficjentowi ochrony czasowej na wniosek złożony w dowolnym organie gminy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Jeżeli zatem dane cudzoziemca nie zostaną zarejestrowane w prowadzonym przez Komendanta Głównego Straży Granicznej na podstawie art. 110b rejestrze beneficjentów ochrony czasowej, przyjmuje się, że cudzoziemiec nie jest takim beneficjentem, nie można mu zatem nadać numeru PESEL ze statusem UKR.

Istotny przy tym jest fakt, że obowiązujące przepisy prawa nie dają organom gmin realizującym zadania związane z nadawaniem numeru PESEL ze statusem UKR uprawnienia do zmiany, na podstawie oświadczenia cudzoziemca, celu wjazdu cudzoziemca do Polski, który byłby niezgodny z celem wjazdu zarejestrowanym przez Straż Graniczną.

Cudzoziemiec, którego wjazd, pomimo stosownej deklaracji na przejściu granicznym, nie został zarejestrowany przez Straż Graniczną jako ewakuacja, powinien zwrócić się do placówki Straży Granicznej właściwej terytorialnie dla miejsca przekroczenia granicy o modyfikację kategorii odprawy granicznej. Wskazać przy tym należy, że nie każda odprawa graniczna może zostać zmodyfikowana. Wynika to z faktu, że cel wjazdu cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej mógł być inny niż skorzystanie z ochrony czasowej, co wyklucza możliwość zmiany kategorii odprawowej.

Aktualnie złożenie przez cudzoziemca wniosku o modyfikację kategorii odprawowej nie powoduje przerwania biegu 30-dniowego terminu do złożenia wniosku o nadanie numeru PESEL ze statusem UKR. Niemniej cudzoziemcowi, który ponownie stawi się w urzędzie po dokonanej przez Straż Graniczną modyfikacji kategorii odprawowej (zmiana na: ewakuacja) i zarejestrowaniu jego danych w rejestrze beneficjentów ochrony czasowej Komendanta Głównego Straży Granicznej, numer PESEL ze statusem UKR powinien zostać nadany, co do zasady, również w sytuacji, gdy kolejna wizyta, z uwagi na oczekiwanie na załatwienie sprawy przez Straż Graniczą, przypadła po upływie ww. terminu. Opóźnienie w stawiennictwie cudzoziemca w organie gminy powinno jednak wynikać wyłącznie z konieczności oczekiwania przez cudzoziemca na zakończenie przez Straż Graniczną odpowiednich czynności związanych z modyfikacją kategorii odprawowej. Istotne jest także, czy cudzoziemiec dołożył wszelkich starań w celu dopełnienia obowiązku złożenia wniosku o nadanie numeru PESEL ze statusem UKR w przewidzianym terminie oraz w jakim terminie cudzoziemiec stawił się w urzędzie po zmianie przez Straż Graniczną kategorii odprawowej na „ewakuacja".

Jednocześnie w kontekście zagadnień związanych z realizacją zadań określonych przepisami ustawy z dnia 24 września 2010 r. *o ewidencji ludności*[4], wynikających

[4] Dz.U. z 2026 r. poz. 384, z późn. zm.

ze zmian, jakie wprowadziły przepisy ustawy z dnia 23 stycznia 2026 r. *o wygaszeniu rozwiązań wynikających z ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz o zmianie niektórych innych ustaw*[5] informuję, że w MSWiA trwają analizy dotyczące działań legislacyjnych, które mogłyby zostać podjęte w zakresie ochrony czasowej.

Z poważaniem

z up. Maciej Duszczyk
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
(podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym)

[5] Dz.U. poz. 203